

ע"פ 17541/07/19 - דניס ריז'וב נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ת 17541-07-19 ריז'וב נ' מדינת ישראל

בפני המערער נגד המשיבה	כבוד השופט מאזן דאוד
דניס ריז'וב	
מדינת ישראל	

פסק דין

1. לפני ערעור על גזר דינו של בית המשפט השלום לתעבורה (כב' השופטת טל תדמור-זמיר), מיום 18-4-19 שניתן בתיק פל"א 2909-10-17.

ההליך בבית משפט קמא וגזר הדין:

2. כנגד המערער הוגש כתב אישום, המייחס לו ביצוע עבירה של נהיגה בשכרות עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: "הפקודה"). תחילה כפר המערער באישום ונקבע התיק לשמיעה. ביום 10-12-18 הודיעו הצדדים כי הגיעו לידי הסדר טיעון לפיו המערער יחזור בו מהכפירה, יתוקן כתב האישום והמערער יודה בעובדות כתב האישום המתוקן.

3. כתב האישום המתוקן יחס למערער עבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, עבירה לפי תקנה 26(3) לתקנות התעבורה (להלן: "תקנות התעבורה"). על פי עובדות כתב האישום, ביום 21-7-17, נהג המערער ברכב פרטי, ברחוב חלוצי התעשייה בחיפה כשהוא תחת השפעת משקה משכר.

4. הצדדים הגיעו, כאמור, להסדר טיעון לפיו המערער יחזור בו מהכפירה, המערער יודה בעובדות כתב האישום המתוקן ויוטל עליו עונשים מוסכמים כלהלן: 9 חודשי פסילה בפועל, ללא ניכוי הפסילה המנהלית או הפסילה עד תום ההליכים שהוטלה על הנאשם; מאסר על תנאי וקנס. עוד סוכם בין הצדדים כי המשיבה תעתור להטלת 6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות, ככל שימצא מתאים לכך, ואילו ב"כ המערער יעתור להטלת צו של"צ, בהיקף שבית המשפט ימצא לנכון.

עמוד 1

5. לאחר הצגת הסדר הטיעון, תוקן כתב האישום, בית המשפט התיר למערער לחזור בו מהכפירה, המערער הורשע, על פי הודאתו, בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום-נהיגה תחת השפעת משקה משכר. בטרם גזירת דינו, הופנה המערער על ידי בית המשפט לתעבורה לקבלת תסקיר מבחן וכן חו"ד מאת הממונה על עבודות השירות.

6. ביום 1.7.19, ניתן גזר דינו של בית המשפט לתעבורה. בבואו לקבוע את מתחם הענישה בגין העבירה שביצע המערער, התייחס בית משפט לתעבורה לחומרה הכרוכה בביצוע עבירות נהיגה תחת השפעת משקה משכר, אשר מכרסם בכושר הנהיגה ומפחית את טיב ומהירות תגובותיו של הנהג, ולאינטרסים הציבוריים שעניינם הגנה על שלום הציבור וביטחונם.

עוד התייחס בית המשפט לתעבורה למדיניות הענישה הנוהגת בעבירה שעניינה נהיגה תחת השפעת משקה משכר תוך ציון שמרבית התיקים שעניינם עבירה זו, מסתיימים בהסדרי טיעון שכוללים רכיבי ענישה שונים, לרבות מאסר על תנאי או מאסר בעבודות שירות, לצד פסילה לתקופה שנעה בין חודשים ספורים לבין 24 חודשים בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה.

7. בית משפט לתעבורה ציין בגזר דינו כי בכתב האישום אין פירוט לנסיבות ביצוע העבירה למעט העובדה שהעבירה בוצעה בשעות לילה מאוחרת. לאחר זאת, קבע בית המשפט לתעבורה כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר על תנאי ובין מספר חודשי מאסר בפועל שיכול וירוצו בעבודות שירות, לצד פסילה בפועל שנעה בין 6 ל-24 חודשים לצד עונשים נלווים, ובתוך כך קבע **שהסדר הטיעון שאליו הגיעו הצדדים, על שני קצותיו נכלל בגדר מתחם העונש ההולם.**

8. לצורך קביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, נתן בית משפט לתעבורה, כחלק מהשיקולים לזכותו של המערער, את הודאתו בכתב האישום במעשיו והחיסכון השיפוטי הכרוך בכך; עוד שקל בית משפט לתעבורה לזכות הנאשם את נסיבותיו האישיות, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר המבחן ואת התרשמות שירות המבחן כי המערער בא אל עולם ערכים נורמטיבי, נעדר מאפיינים עברייניים וכן ציין את הערכת שירות המבחן כי הסיכוי להישנות העבירה נמוך.

9. בית משפט לתעבורה נתן את דעתו לעברו התעברותי לפיו צבר המערער 13 הרשעות קודמות כאשר הרשעה אחרונה הייתה ביום 1.7.14 בגין נהיגה בשכרות וגרימת תאונת דרכים וכי המאסר המותנה שהוטל עליו במסגרת הרשעתו האחרונה פקע אך כ-3 שבועות טרם ביצוע העבירה בה הורשע במסגרת תיק בית משפט קמא והעונשים הנלווים כגון צו של"צ ופסילה בפועל לא היה בהם כדי למנוע מהמערער לשוב ולנהוג כשהוא תחת השפעת אלכוהול.

10. לאור האמור, גזר בית המשפט לתעבורה על המערער את העונשים הבאים: 3 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות במשטרת זבולון; מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים למשך 3 שנים, והתנאי שהמערער לא יעבור עבירה של נהיגה בשכרות ונהיגה תחת השפעת משקאות משכרים; 9 חודשי

פסילה בפועל החל מיום 4.8.19; פסילה על תנאי לתקופה של 12 חודשים למשך 3 שנים והתנאי הוא שהמערער לא יעבור עבירה של נהיגה בשכרות או נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים; וקנס כספי בסך 2,000 ₪.

נימוקי הערעור;

11. המערער הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר כוון כלפי חומרת העונש בכל הקשור לרכיב המאסר בפועל שירוצה בעבודת שירות. במסגרת הערעור נטען, כי שגה בית המשפט לתעבורה עת גזר על המערער עונש מאסר בפועל שירוצה בעבודת שירות, שעה שניתן היה להסתפק בהטלת צו של"צ בהיקף שייקבע על ידי בית המשפט.

12. עוד נטען כי בית משפט קמא לא נתן כלל משקל לתסקיר שירות המבחן אשר ציין באופן חד וברור כי המערער נטל אחריות מלאה לביצוע העבירה ולא נתן משקל ראוי להערכת שירות המבחן לפיה מדובר במערער בעל יכולות תפקודיות גבוהות המגלה אחריות ומחויבות בתחומים שונים בחייו, ולא ניתן משקל כלל לעובדה כי המערער מוכן ליטול חלק בקבוצה טיפולית שישתתף בה לאחר מתן צו מבחן לשנה ובמסגרתו ישתלב המערער בהליך טיפולי שיקומי.

13. עוד נטען כי בית משפט קמא אינו מחויב להמלצות שירות המבחן, עם זאת, טען המערער כי בית משפט קמא לא פירט ולא נימק מדוע החליט לא לאמץ את המלצת שירות המבחן, הדבר מקבל משנה תוקף מקום לו עומד לחובת המערער מאסר על תנאי והיה מקום להיבחר את שיקולי השיקום במקרה דנן על אינטרס הענישה. המערער הוסיף וטען כי שליחתו לעבודות שירות, תביא קרוב לוודאי לפיטוריו ממקום עבודתו דבר שיוביל לפגיעה כלכלית קשה עבורו ועבור משפחתו.

14. ב"כ המשיבה ביקשה בדיון בפניי לדחות את הערעור, תוך שטענה כי ערכאת הערעור מתערבת בגזר דינו של בית משפט קמא רק במידה שזה חרג באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות. עוד הוסיפה וטענה, כי המערער קיבל בעבר הזדמנות מבית המשפט בהליך הקודם ובחר לבצע עבירה נוספת ולסכן את הציבור. עוד טענה שגזר דינו של בית משפט קמא מנומק סביר ואין עילה להתערב בו. תסקיר המבחן הינו בגדר המלצה, ובנקודת האיזון שבחר בית המשפט קמא בחר להעדיף שיקולי ההרתעה על פני שיקולי השיקום ולא אימץ את המלצת שירות המבחן. נוכח האמור לעיל, ונוכח עברו התעבורתי ושל המערער, ביקש ב"כ המשיבה לדחות את הערעור, תוך שטען כי אין מקום במקרה זה להתחשב במערער ולאפשר לו להשתקם.

הכרעה;

15. ערעור זה שבפניי מתמקד, כאמור, ברכיב המאסר בפועל שהושת על המערער בגזר הדין. ודוק, לטענת המערער, החמיר בית משפט קמא בעונשו בכך שהשית עליו עונש של מאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות, זאת מבלי ליתן משקל של ממש להליך השיקום ולהמלצות שירות המבחן שבאו לידי ביטוי בתסקיר שהונח לפתחו של בית משפט קמא. המערער עותר לביטול עונש המאסר בפועל בן 3 חודשים שירוצה בעבודות שירות, ומבקש להטיל, את הרף התחתון של הסדר הטיעון של"צ בהיקף שבית המשפט ימצא לנכון.

16. שומה על בית המשפט להתייחס בחומרה ולהעניש בהתאם את מי שביצע עבירה של נהיגה תחת משקה משכר. אין צורך להכביר במילים באשר למסוכנות הטמונה בביצוע עבירה מסוג זה, הן כלפי הנהג עצמו והן כלפי כלל המשתמשים בדרך.

17. יחד עם זאת, המחוקק, במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין קבע בסעיף 40ד(א) כי ניתן לחרוג, לקולא, ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, זאת כהאי ליסנא:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש] התשכ"ט-1969".

18. בעניינו של המערער התקבל תסקיר שירות מבחן ממנו עולה כי המערער בן 46, נסיבות חייו פורטו בהרחבה בתסקיר שירות המבחן (מחמת צנעת הפרט אין מקום לפרט את נסיבותיו האישיות). להערכת שירות המבחן המערער לא מקיים דפוס שתיה בעייתי המצריך התערבות טיפולית ייעודית, המערער נטל אחריות בביצוע העבירה ואף הביע צער וחרטה על התנהלותו.

19. עוד הוסיף שירות המבחן כי לא התרשמו מקיום מאפיינים עברייניים באישיותו של המערער, מעורבותו בעבירות במקרה דנן, ייתכן ונעשו מחוסר מודעות לחומרת מעשיו והעדר שיקול דעת להשלכות והמחיר בגין מעשים אלה. וכי המערער מבטא מודעות לגבי השלכות מעשיו. שירות המבחן סבר כי במקרה זה יש מקום להתערבות טיפולית שסייעו למערער להעלאת מודעות לגבולות החוק, הרחבת הידע והעלאת מודעות בכל הקשור להשפעות נהיגה תחת השפעת אלכוהול והסכנות הכרוכות בכך. שירות המבחן סבור שמבלי להמעיט מחומרת העבירה ועל מנת למנוע חזרתיות בעבירות תעבורה, המליצו על הטלת צו מבחן של שירות המבחן לתקופה של שנה, במהלכו ישתלב המערער בהליך טיפולי, זאת בצד ענישה נלווית אחרת כמפורט בתסקיר.

20. לעניין עברו התעברותי של המערער, אכן לחובתו 13 הרשעות בגין עבירות מגוונות, כאשר האחרונה הייתה בשנת 2014 וחלפו מספר שנים בין הרשעתו האחרונה לבין העבירה נשוא עניינו.

21. ומהתם להכא: במקרה שבפנינו הגעתי לכלל מסקנה, כפי שיובהר להלן, כי עניינו של המערער נמנה עם אותם מקרים מיוחדים בהם נוטה הכף לכיוון של התערבות ערכאת הערעור לטובת המערער, תוך העדפת הפן השיקומי על פני שיקולי הענישה המחמירים [ראה: ע"פ 5521/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (23.01.14)]. בנקודה זו יפים דבריו הבאים של כב' השופטת מלצר בהחלטתו ברע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל :

"במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומי, או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול..."

22. לטעמי, במקרה דנן, גוברים שיקולי השיקום על שיקולי ההרתעה והגמול, זאת נוכח הירתמותו של המערער להליך השיקומי, תוך שהוא מראה נכונות כנה להשתלב במסגרת הליך טיפולי בשירות המבחן, כפי שמצטייר ממקרא תסקיר שירות המבחן. שירות המבחן מכיר את המערער, גם כאשר ערך תסקיר קודם בעניינו בשנת 2014 וגם בתיק דנן, היכרות זו בצד תסקיר חיובי מאוד, מלמדים כי עסקינן במערער המתגייס בכל מאודו לשינוי דפוסי התנהלותו וכי הטלת מאסר בפועל גם בדרך של ריצוי בעבודות שירות תביא לפגיעה כלכלית לא מבוטלת זאת בשים לב להתרשמות שירות המבחן שמדובר במערער שאין לו קשרים חברתיים עם גורמים שונים בסביבתו, שתיית האלכוהול מוגבלת לנסיבות חברתיות ובילויים וההליך השיפוטי היווה גורם הרתעתי משמעותי עבורו ובשים לב לתפקודו התקין ודפוסי חשיבתו, מלמדים על סיכוי נמוך להישנות התנהגות עוברת חוק בעתיד.

23. בית המשפט העליון עמד בפסיקתו לא אחת על חשיבות תרומתו של שירות המבחן במקרים כגון דא, תוך שהוא נותן בהכרעתו משקל מהותי לתסקירי המבחן ולהמלצות הגלומות בהן, וכך נוטה הוא במקרים המתאימים, מעמד של בכורה לאלמנט השיקום (ראו: ע"פ 5713/10 יהושע אקרמן נ' מדינת ישראל נתן ביום 1.3.11). בנקודה זו יובהר כי במקרה דנן, יש מקום ליתן משקל מהותי לאמור בתסקיר שירות המבחן, ולבפך במקרה דנן את שיקולי השיקום, זאת נוכח מאפייני אישיותו של המערער שקיבלו ביטוי מקיף במסגרת התסקיר, בשים לב לכך שאין לחובתו רישומים פליליים, עברו בתחום התעבורה אינו מכביד במיוחד, זו המעורבות השנייה, בגדרה הוא נוהג תחת השפעת משקאות משכרים.

24. המחוקק נתן דעתו בסעיף 40 ד' לחוק העונשין, לחשיבות הטמונה בשיקומו של הנאשם, באופן המצדיק חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם, שהרי הצלחת הליך השיקום תשרת לא רק את אינטרס הנאשם, כי אם גם את אינטרס הציבור כולו. במידה ויצליח הטיפול, הדבר יבטיח כי המערער לא ישוב לבצע עבירות מסוג העבירות שבפנינו, ואילו שילובו של המערער מחדש במעגל הפשיעה, עלול חלילה להשיבו לפגיעה הן בעצמו והן בחברה.

25. בנקודה זו אוסיף כי בכוחם של שיקולי השיקום להביא את בית המשפט לסטות מרף הענישה שנקבע על ידו כהולם את נסיבות ביצוע העבירה, קל וחומר כאשר העונש משני קצותיו נמצא במתחם העונש שנקבע על ידי בית המשפט, שיקולי השיקום יש בכוחם להביא את בית המשפט לאמץ את **הרף התחתון** של העונש המסוכם.

26. סיכומו של דבר, אני מקבל את הערעור ומבטל את עונש המאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות, ותחתיו אני דן את המערער לעונשים הבאים:

א. 300 שעות לתועלת הציבור, אותם יבצע המערער בהתאם לתוכנית שתוכן על ידי שירות המבחן. הנאשמת מוזהרת כי אם לא תעמוד בתנאי צו השירות יאלץ בית המשפט להפקיע את צו השל"צ ולגזור את דינו מחדש.

ב. צו מבחן לתקופה של 12 חודשים. המערער מוזהר כי אם לא יעמוד בתנאי השירות, יאלץ בית המשפט להפקיע את צו המבחן ולגזור את דינו מחדש.
יתר רכיבי גזר דינו של בית משפט קמא ישארו על כנם.

27. בנקודה זו אוסיף כי על המערער הושת, צו מבחן. במידה ויופר צו המבחן על ידי המערער או יבצע המערער עבירה נוספת בתקופת המבחן, אז יהיה צפוי המערער לגזירת דינו מחדש בפני בית משפט קמא, דבר המהווה גורם הרתעתי כלפי המערער לבל ישוב לסורו.

28. **העתק מפסק הדין יישלח לשירות המבחן.**

ניתן היום, י"ט תמוז תשע"ט, 22 יולי 2019, במעמד הצדדים.